

Marin Radu Mocanu

**Cenzura a murit,
trăiască cenzorii**

 EURO PRESS

MARIN RADU MOCANU

•

Cenzura a murit, trăiască cenzorii

Colecția: ISTORIE • DOCUMENTE
Coperta colecției: Cristian NEGOI

Editori: Aura CHRISTI & Andrei POTLOG
Lector: Nicoleta CRISTEA
Director economic: Mihaela DAVID
Tehnoredactor: Alexandra-Alina PREDĂ
Departament difuzare: Adrian PREDĂ, Claudiu MOLOCI
Departament proiecte: Alexandru ȘTEFĂNESCU

EUROPRESS GROUP
O.P. 22, C.P. 113, București, 014780
Tel./Fax.: 021-2125692; Tel.: 021-3106618
Comenzi carte prin poștă:
Tel.: 021-2125692
E-mail: fcideeaeuropeana@yahoo.com
www.ideeaeuropeana.ro

© EUROPRESS GROUP 2010

ISBN 978-606-594-073-4

Printed in ROMANIA

Carte apărută cu sprijinul
AUTORITĂȚII NAȚIONALE PENTRU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

MARIN RADU MOCANU

*Cenzura a murit,
trăiască cenzorii*

(DOCUMENTE)

MARIN RADU MOCANU s-a născut la 23 aprilie 1938, în Alexandria, județul Teleorman. A absolvit Liceul teoretic din Alexandria (1955), Facultatea de Istorie din Universitatea București (1962). Debut absolut – 1978. Din 1962 a fost cercetător științific (arhivist) la Arhivele Naționale Centrale, iar începând cu 1992 a ocupat funcțiile de director al acestei instituții și profesor în cadrul Facultății de Arhivistică. Semnează în numeroase reviste literar-culturale precum *Ramuri*, *România literară*, *Luceafărul*, *Contemporanul* etc. Este membru al Uniunii Scriitorilor.

Cărți de poezie: *Dorul de seară*, Ed. Sprint, București, 1992.

Cărți de eseu: *Arhivele și cultura*, Ed. MAI, București, 1998; *Arhivele și statul*, Ed. MAI, București, 2000.

Proză: *Tot o apă și un pământ*, roman, Ed. Evenimentul, București, 1998; *Monștrii somnului*, roman, Ed. Virgilius, Râmnicu Vâlcea, 2000; *Oameni de nicăieri*, roman, în curs de apariție la Ed. Ideea Europeană.

Volume de documente: *Cazarma scriitorilor*, Ed. Libra, București, 1998; *Cenzura comunistă*, Ed. Albatros, București, 2000; *Literatura și cenzura comunistă*, Ed. Albatros, București, 2002; *Vremuri satanice*, Ed. Ideea Europeană, București, 2005; *Scriitorii și puterea*, Ed. Ideea Europeană, București, 2006; *Cenzura a murit, trăiască cenzorii!*, în curs de apariție la Ed. Ideea Europeană; *De la proletcultism la național-neoproletcultism*, în curs de apariție la Ed. Fundația Academia Civică.

I. CALEIDOSCOP CENZURAL

PRECUVĂNTARE

Fenomenul propagandistico-cenzural, cunoscut și manifestat la noi – prin *Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor* (D.G.P.T.) – ca instituție de stat, 1948-1989 (din 1971, *Comitetul pentru Presă și Tipărituri*, iar din 1977 ca *Direcția Literaturii și publicațiilor* din *Consiliul Culturii și Educației Socialiste*), fenomen manifestat structural în toate domeniile vieții culturale, cu repercursiuni incalculabile asupra *producției cultural-științifice*, a fost cercetat în arhiva D.G.P.T., a C.C. al P.C.R. (Secția Propagandă și Agitație) și a Ministerului Culturii și Cultelor.

Lichidarea *societății civile* în anii '50 a făcut posibilă dispariția libertății de gândire și expresie pe tot cuprinsul țării și la toate nivelurile – cu accente specifice în cultură prin *dogma proletcultismului* (manifestată) ca expresie a *realismului socialist* – a generat *autorhia politicului comunist* ce a supus întreaga sferă a *domeniului creativ* controlului ideologic, din chingile căruia s-au mai putut desprinde, parțial și temporar, *evaziuni rezistențiale*, întreprinse, în special, de scriitorime și alți oameni de cultură, sub diverse forme.

În demersul nostru publicistico-istoriografic, invocând mărturiile de arhivă, am plecat de la dorința și necesitatea de a face cunoscut acest fenomen opiniei publice în general, generațiilor tinere în special, cu întreagă viață culturală din acea vreme, în care intelectualitatea noastră creativă, în majoritatea ei, nu „a trădat” (după unii), ci a *ripostat și a rezistat* prin scris și operă.

PORTRETE ÎN RELIEF

Pentru a încerca, acum, să răspundem la o întrebare firească: de ce *Partidul unic* s-a preocupat atât de „militant” de literatură și artă, asumându-și însărcinarea de a le „îndruma” și „educa”, este necesar să aducem cât mai multe probe documentare ale vremii începând cu a doua parte a deceniului cinci al secolului trecut și cu întregul deceniu al șaselea.

Să ne aruncăm, mai întâi, privirea pe registrul de evidență al Societății Scriitorilor, Ziaristilor și Artiștilor din România (S.S.Z.A.), unde scriitorii erau potretizați după starea socială și orientarea politică, reală ori presupusă; *Mihai Beniuc* era prezentat astfel: „*Fiu de țaran, a acumulat în suflet revolta mai multor ani de umilință și suferință*”, fiind consolată mai departe pentru faptul că volumul *Un om așteaptă răsăritul* (1946) „*a provocat poetului ciocniri supărătoare, în vreme ce volumul Căntece noi a fost salutat cu entuziasm de critică și marele public (!)*”.

Lui *Aurel Baranga*, redactor-responsabil la „*Urzica*”, i se pregătea încă din anii '48 o trambulină de intrare în primul eșalon al „noii” literaturi: „*Opere valabile sunt cele de după 23 august 1944, pe măsură ce scriitorul și-a însușit ideologia marxist-leninistă, în volumele Ninge peste Ucraina (1945), Vocea Americii (1948)*” ș.a.

Mihai Davidoglu, cel care „...*de mic copil a muncit din greu la Galați pentru a întreține familia*”, primește premiul Academiei pentru piesa *Minerii* și alt premiu pentru *Cetatea de foc* – fiind lesne de înțeles că „pictorii” puneau destule vopseluri în conturarea profilului „socialist” al dramaturgului...

Petru Dumitriu era pictat în culori pastelate „alternative”: „...*Însușirea ideologiei marxist-leniniste a însemnat un factor hotărâtor în evoluția sa. Saltul realizat de la Euridice la Dușmănie și Bijuterii de familie este dovada maturizării (!) scriitorului, atât sub aspect ideologic, cât și din punct de vedere al mijloacelor de expresie*”.

Marin Preda este pus și el pe șuvoiul „înnoirii” și prezentat favorabil noului curent literar, fiind considerat (prin *Întâlnirea din pământuri*), „*un profund cunoscător al țărănimii (...), critică relațiile sociale născute de gospodăria țărănească individuală, iar concluzia exprimă necesitatea de transformare a țărănimii și ascuțirea lipsei de clasă (sic!)*”.